

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša
v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
dvakrat 12 „
trikrat 10 „
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo na VI. redni občni zbor

Učiteljske tiskarne v Ljubljani
registrirane zadrage z omejenim jamstvom

dne 5. maja 1912 ob 10. uri do-
poldne v Ljubljani, Frančiškanska
ulica št. 8.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združ-
nem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika „Zveze
slovenskih zadrug v Ljubljani.
3. Poročilo upravnega sveta o računskem
zaključku za l. 1911.
4. Poročilo nadzorstva o računskem za-
ključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razde-
litvi čistega dobička.
6. Prememba pravil.
7. Volitev upravnega sveta.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Šolski vrtovi in njih oskrbniki.

Deželni šolski svet nas je pred kratkim razveselil s tiskano poslanico „Vsem kraj-
nim šolskim svetom in šolskim vodstvom“
glede šolskih vrtov. Ta navodila za šolske
vrte obsegajo 10 točk in so pravzaprav le
kopija navodil za šolske vrte iz leta 1895.
Razlikujejo se največ le v tem, da se je
referent l. 1895. oziral na mizerno gmotno
stanje učiteljstva in priznal v zadnji točki,
da je treba nekoga, ki bi vsaj za večje iz-
datke učitelju nudil gmotne podpore.

Naš referent je v tem najnovejšem raz-
glasu (razglas dež. šol. sveta z dne 12. marca
1912, št. 1684) uvidel kot prvo in najnuj-
nejšo potrebo, da je v uvodu k navodilom
učiteljstvo ozmerjal, češ, „da zanemarja svoje
dolžnosti, da uporablja vrt v zgolj zasebne
namene“ itd., pravne razmere učitelja pa
(nagrade in podpore, odškodnine ob prese-
litvi itd.) je prešel s prazno obljubo „pre-
ureditve“.

Oglejmo si ta pavšalni ukor, naslovljen
kranjskemu učiteljstvu, malo natančneje, po-
izkusimo tudi poiskati olajševalne momente
zanj! Prepričan sem, da bi prišel sestavitelj
teh navodil po treznem premisleku do prav
istih nazorov, ko ne bi mož sedel za zeleno
mizo. A tako je pa nezmotljiv, njegovih od-
redb se morajo učitelji-vrtnarji strogo držati
in naj je ta „novorojenec“ še tako pone-
srečen; manjka mu najpotrebnejšega: živ-
ljenja.

Učitelji „vobče zanemarjajo šolske vr-
tove in jih vedno bolj odtežajo svojemu
pravemu namenu.“ — Dajte učitelju poštno
plačo, ne citirajte mu vseh mogočih para-
grafov, le § 55. puščate v miru, potem se
mu ne bo treba „pehati“ za postranskimi

zaslužki“ in imel bo več časa in veselja do
dela na šolskem vrtu. Vplivajte na krajne
šolske svete, da bodo beraške podpore za
šolske vrtove — po 20 do 50 K, časih tudi
nič — zvišali primerno izdatkom, raz-
deljajte nagrade in podpore iz državnih in
deželnih zakladov tako, da bodele upošte-
vali resnične uspehe in delo, ne pa poli-
tiško prepričanje in agitatorstvo za gotovo
stranko, potem bodo šolski vrtovi kmalu
drugačni!

Dokler bo pa moral učitelj s posojili
kriti izdatke za življenske potrebe, dotlej
ne bo prva in zadnja misel šolski vrt, ne
bo nasajal v vrtove olepševalnih grmičev,
ne bo tičal samo v drevesnici in sadovnjaku,
ne bo rval vsake travice iz potov, za nu-
nejše delo bo smatral saditi „prepovedane
poljske pridelke in zelenjad“, ker se mu si-
cer lahko prigodi, da bo stal prazen lonec
na ognjišču! Kdo bolj krši zakon, ali oblast,
ki izdaja pomankljive odredbe, ali učitelj,
ki se teh ne more držati?!

„Smotrenega postopanja ni nikjer opa-
ziti, vse obdelovanje na šolskem vrtu in
njega uporaba pri pouku je zavisna le od
slučaja in dobre volje dotičnega šolskega
voditelja.“ — Če smatramo to tiskano na-
vodilo za vzor smotrenega postopanja, bi
vprašali v vsi ponižnosti g. referenta le še
to: Kje dobiti za vse delo primerne po-
kritje? Stroški za tako delo in oskrbovanje
niso tako majhni, kar bo referent še gotovo
vedel iz svoje izkušnje. Brez denarja dan-
danes ni nikjer nič, tudi „smotrenega po-
stopanja“ ne.

Kako naj učitelj postopa „smotreno“?
Učiteljske ga ni izobrazilo ne teoretično, še
manj pa praktično. Ali se briga znabiti za
izobrazbo učiteljskega naraščaja kako stro-
kovno društvo? Ali ne bi g. referent po-
svetel s svojo lučjo tudi v ta kot?

Poreče mi znabiti: Kaj pa naši počit-
niški tečajni? Misel teh prireditelj je bila
znabiti dobra, o izvedbi tega ne moremo
trditi. V kurze sprejemajo ali kar odredbe-
nim potom pošiljajo mlade učitelje, ki ni-
majo prav nikake prakse, in tudi take, ki
šolskih vrtov niti nimajo. Kje naj slednji
pridobljeno znanje praktično uporabljajo?
Znan mi je slučaj, da je učitelj z lepo ure-
jenim vrtom in z dobro prakso želel izpo-
polniti svoje znanje v takem kurzu; a ni
bil sprejet. Poslali so v kurz učitelja iz iste
šole — ki seveda nima nikake prakse in ne
vrta — ki si je pridobil tako praktično zna-
nje, da zdaj niti požlahtnevatni ne zna.

Če je imel učitelj dobro voljo in si je
nabavil na svoje stroške — krajni šolski
sveti so gluhi za take izdatke — strokovnih
knjig, študiral in poizkušal praktično na
vrtu, je po večletni praksi res dosegel ne-
kaj lepих uspehov, zavisno je torej obdelo-
vanje na šolskem vrtu in njega uporaba od
— slučajja. — „Slučaj“ je pa tudi, da ime-
nujejo v zadnjih letih za šolske voditelje
izvečina tiste učitelje, ki dobro poznajo kon-
zumna društva in podrobno delo za kleri-
kalno agitacijo, ne poznajo pa šolskega
vrta. Ta jim je kos ograjene zemlje, v ka-
tero je že zaradi lepšega treba nekaj posa-
diti, če že ni prednik tega storil. Tem mo-

žem pa navadno manjka „dobra volja“ za
delo na vrtu, ker so vezani na delo na dru-
gih poljih.

„Šolskim vodstvom se naroča, da se
glede ustanavljanja in oskrbovanja šolskih
vrtov strogo ravnajo po sledečih navo-
dilih dotlej, dokler se šolsko-vrtna zadeva
zakonitim potom ne preuredi in uveljavijo
popolna in točna navodila.“ — Kako mo-
gočno in strogo se glasi ukaz na šolska
vodstva, a kako rahlo omenja preuredba
šolsko-vrtna zadeve! Preureditev — kakšna
— kdaj!? Bojimo se le, da se ta ne bo še
tako kmalu izvršila in uveljavila, ali pa tako
rešila, kot jo navaja Izvršilni predpis na
str. 9. opomba k odstavku 4.

Splošno je znano, kako malo je para-
grafov, ki uravnavajo učiteljske gmotne raz-
mere in da je vsaka reforma teh uprav
špartansko kratka. Gotovo pa vsak ukaz
šolskih oblastij strogo naroča šolskim
voditeljem in učiteljstvu, da se ravna po
njih. Krajni šolski sveti, občine in deželni
odbor, torej korporacije, ki morajo skrbeti
za pokritja šolskih potrebščin, teh strogih
naročil nimajo. Zato se kaj lahko izognejo
vsem „nepotrebnim“ podporam za šolske
vrtove. Le učitelj naj se strogo ravna po
ukazih, četudi bi ga stalo življenje!

Skrb za ljudskošolskega učitelja je res
velika! Šolska oblast mu strogo naroča, da
napravljiva in vzorno obdeluje drevesnice, sa-
dovnjak, da poučuje dečke — kmetijski na-
raščaj — umnega sadjarstva, da upravlja
šolski vrt vzorno itd., a Kmetijska družba
ga kratkomalo brca iz vrst članov. Učitelj
gara na šolskem vrtu, opravlja vse zastoj-
ske posle pri kmetijski podružnici, poučuje
v šoli in odrasle v kmetijstvu, je že od
nekaj navdušeni in skoro edini širitelj idej
moderne gospodarstva na kmetih, a go-
spodje v onih zastojih ga dosledno prezir-
rajo; porabijo ga le za delo, plačo in pri-
znanje pobašejo lahko drugi. Učitelj pa —
vedno ponižen — prenaša nepotrebno breme
še dalje, ker se boji zamere od desne in
leve. Čemu tako brezskrbno tratiti moči?
Misli in delaj praktično najprej zase in za
svojce, potem šele za obči blagor! Žalostna
nam majka!

Kmetijska družba razpošilja sadna dre-
vesca svojim članom — seveda zaradi dr-
žavnih in deželnih podpor — po 50 h za
en komad, privatni sadjarji pa po 1 do
2 K. Kako naj jih daje učitelj-vrtnar? Red-
nih podpor ni, polovico pridelka (dreves-
nice) si lasti krajni šolski svet, nekaj treba
dati pridnim otrokom. Kaj naj ostane učitelju
za štiriletno oskrbovanje in delo? Kje dobi
primerno nagrado za ves trud? Pri
Kmetijski družbi — preziranje, doma na
vrtu — delo. To je res najprimernejše!

Iz dnevnikov vedo tovariši, da so skle-
nili živinozdravniki izstopiti iz Kmetijske
družbe, ker je le ta izključila njih tovariša
Ribnikarja. Ali ni na občnem zboru ravno
g. Ribnikar najbolj zagovarjal učitelje? Kake
posledice izvajamo mi?

Ob koncu se obračam še na slavno
uredništvo Učit. Tovarša, da bi odprlo svoje
predale učiteljem-vrtnarjem, ki naj bi teme-
ljito preresetali vse važne strani gmotnega

vprašanja glede šolskih vrtov (podpore, na
grade, odškodnine odišlim učiteljem itd.),
Ta razmotrivanja bi bila gotovo jako važna
in bi lahko služila za podlago k preureditvi
šolsko-vrtna zadeve. Dvomim pa, da jih bo
referent za šolske vrte utegnil kdaj brati.)*
Tovariši! Na snidenje!

Učitelj-vrtnar.

*) Mi radi ustrezemo tu izrečeni želji in vabimo
vse učitelje-vrtnarje, naj se pridno oglašajo!

Uredn.

Troje značilnih priznanj.

Nisem ravno navajen prisluškovanj za-
sebnim pogovorom, če si pa človek le ne
more zamašiti ušes, nehote čuje kak zani-
miv pomenek.

Prvo priznanje.

Tako pridem pred kratkim v neko go-
stilno. Pri mizi sede neki — meni do te-
daj neznan — župnik, kaplan iz bližnje
občine in dva druga gospoda. Sedem k
prazni mizi, prebiram časopisje, ne meneč
se za pogovore onih gostov. Kar začujem
svoje ime. Družba me ni poznala, zato je
neženirano debatirala o moji malenkosti.
Omenim le najstvarnejše.

Župnik: „In kdo, misliš, bo dobil to
mesto?“

Kaplan imenuje mene ter pristavi: „Samo
strah ga pa je!“

Župnik: „Koliko pa je bilo kompeten-
tov?“

Kaplan: „Samo on.“

Župnik: „Imajo pa čti ljudje iz-
borno organizacijo!“

Drugo priznanje.

Za velikonočne praznike vstopiva z ne-
kim neznanim gospodom hkratu v vlak. Ker
je bilo v vozovih prenapolnjeno, sva morala
ostati na hodniku. Iz kupeja ugleda dotedaj
neznan mi župnik iz T. mojega soseda ter
ga brez pozdrava nagovori:

„Naše suplentke služba bo pa razpisana.
Svetoval sem ji, naj se vpiše v Slomškovo
Zvezo, a je tako nespametna, da tega noče
storiti. Ej, se bo že spametovala, kakor se
jih je že mnogo, mnogo drugih, saj vidimo,
da le tem potom pridejo do lepих mest.“

Sosed, neznan mi učitelj — izstopil je
v Š.: „Tudi jaz sem ji že prigovarjal, a
pravi, da ostane značajna in tega koraka
nikdar ne stori.“

Župnik: „No, no, saj bi bilo res boljše,
da bi bili naši iz prepričanja Slomškarji,
a kaj, ko jih je toliko — pravzaprav
večina — pri nas le zaradi dobička.“

Sosed: „Jaz jih kaj dobro poznam. Več
ko dve tretjini jih je, ki le po vetru
obračajo svoj plašč.“

Župnik: „Res je, res! Več ko dve
tretjini jih je brez vsakega pre-
pričanja.“

Tretje priznanje.

„No, kako pa je bilo mogoče, da ste
dobili tako lepo in za Vas tako ugodno
mesto,“ nagovorim znanko.

„Prav lahko je šlo! Nadzornik mi
je svetoval, naj se vpišem v Slomškovo
Zvezo, pa mesto prav zanesljivo dobim, ker
se bo tudi on potrudil zame. Stori la sem